

Відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ, імен по батькові

Прізвища за походженням та особливостями відмінювання:

іменникової форми (Микола **Куліш**, Леонід **Глібов**, Володимир **Винниченко**);
прикметникової форми (Іван **Багряний**, Валер'ян **Підмогильний**, Панас **Мирний**).

Прізвища, що мають закінчення іменників **I відміни (-а, -я)**, відмінюємо як загальні назви I відміни, а прізвища із закінченнями іменників **II відміни (нульове закінчення, -о)** відмінюємо за зразками відмінювання відповідних загальних назв II відміни.

Жіночі прізвища **на приголосний та -о не відмінюємо**: Марії Сеник, Надії Балій, з Ліною Костенко, без Ніни Байко. Аналогічні чоловічі прізвища відмінюємо як відповідні іменники: Василя Сеника, Михайлові Балієві, з Іваном Костенком, без Андрія Байка.

Жіночі імена по батькові відмінюються як іменники **I відміни** твердої групи, оскільки мають закінчення -а та основу, що закінчується на твердий приголосний (суфікси **-івн-, -ївн-**).

Чоловічі імена по батькові відмінюються як іменники **II відміни** мішаної групи, тому що їхня основа закінчується на шиплячий **-ч** (суфікси **-ович або -ьович**).

У давальному та місцевому відмінках прізвища, чоловічі імена та імена по батькові мають закінчення **-ові, -еві, -єві**: Григорієві, Остапові. Ці ж іменники приймають і закінчення **-у, -ю**: Григорію, Остапу.

Для уникнення одноманітних відмінкових закінчень у звертаннях слід спочатку використовувати закінчення **-ові, -еві, -єві**, а потім — **-у, -ю**: Симоненкові Василю Андрійовичу.

Відмінювання прізвищ іменникового типу

Відмінки	Групи I відміни		
	Тверда	М'яка	Мішана
Н.	Сосюра, Муха	Головня, Заведія	Діжа, Тараша
Р.	Сосюри, Мухи	Головні, Заведії	Діжі, Тараші
Д.	Сосюри, Мусі	Головні, Заведії	Діжі, Тараші
Зн.	Сосюру, Муху	Головню, Заведію	Діжу, Тарашу
Ор.	Сосюрою, Мухою	Головнею, Заведією	Діжею, Тарашею
М.	(на/при) Сосюри, Мусі	(на/при) Головні, Заведії	(на/при) Діжі, Тараші
Кл.	Сосюро, Мухо	Головне, Заведіє	Діже, Тараше

Відмінки	Групи II відміни		
	Тверда	М'яка	Мішана
Н.	Кириченко, Гачок	Кобець, Свічкарь	Піч, Дорош
Р.	Кириченка, Гачка	Кобця, Свічкаря	Піча, Дороша
Д.	Кириченкові(-у), Гачкові(-у)	Кобцеві(-ю), Свічкареві(-ю)	Пічеві(-у), Дорошеві(-у)
Зн.	Кириченка, Гачка	Кобця, Свічкаря	Піча, Дороша
Ор.	Кириченком, Гачком	Кобцем, Свічкарем	Пічем, Дорошем
М.	(на/при) Кириченкові(-у), Гачкові(-у)	(на/при) Кобцеві(-ю), Свічкареві(-ю)	(на/при) Пічі (-еві), Дороші(-еві)
Кл.	Кириченку, Гачку	Кобцю, Свічкарю	Піче(-у), Дороше(-у)

Відмінювання прізвищ прикметникового типу

Відмінки	Чоловічий рід		Жіночий рід		на -ин
	Тверда група	М'яка група	Тверда група	М'яка група	
Н.	Шовковий	Завгородній	Шовкова	Завгородня	Гаршин
Р.	Шовкового	Завгороднього	Шовкової	Завгородньої	Гаршина
Д.	Шовковому	Завгородньому	Шовковій	Завгородній	Гаршинові(-у)
Зн.	Шовкового	Завгороднього	Шовкову	Завгородню	Гаршина
Ор.	Шовковим	Завгороднім	Шовковою	Завгородньою	Гаршиним
М.	(на/при) Шовковому	(на/при) Завгородньому	(на/при) Шовковій	(на/при) Завгородній	(на/при) Гаршині
Кл.	Шовковий	Завгородній	Шовкова	Завгородня	Гаршине

У місцевому відмінку прізвища Гаршин можливі варіанти на Гаршині й Гаршину, а у кличному — Гаршине і Гаршин (за підручником «Українська мова» для 6 класу, В. В. Заболотний, О. В. Заболотний).

Прізвища прикметникового типу на **-ов, -ев (-єв), -ів (-їв), -ин, -ін (-їн)** відмінюються [так](#):

Відмінки	Приклади прізвищ на -ів (-їв), -ов, -ев (-єв), -ин (-їн)					
Н.	Панченков	Миронів	Деєв	Іванчишин (ч.р.) Іванчишин (ж.р.)	Ільїн Ільїна	Стеців
Р.	Панченкова	Миронова	Деєва	Іванчишина, Іванчишиної	Ільїна Ільїної	Стецева(-іва)*
Д.**	Панченкову	Миронову	Деєву	Іванчишину, Іванчишиній	Ільїну Ільїній	Стеціву
Зн.	Панченкова	Миронова	Деєва	Іванчишина, Іванчишину	Ільїна Ільїну	Стеціва
Ор.	Панченковим	Мироновим	Деєвим	Іванчишиним, Іванчишиною	Ільїним Ільїною	Стецівим
М.	(на/при) Панченкову	(на/при) Миронові	(на/при) Деєві	(на/при) Іванчишині, Іванчишиній	(на/при) Ільїні Ільїній	(на/при) Стеціві
Кл.***	Панченкове	Миронове	Деєве	Іванишине (ч.р.)	Ільїне (ч.р.)	Стеціве

Чоловічі прізвища прикметникового типу на -ов, -ев (-єв), -ів (-їв), -ин, -ін (-їн) у кличному відмінку однини можуть мати форми із закінченням -е та з нульовим закінченням: Панченкове і Панченков, Миронове й Миронів, Дєєве і Дєєв. У Правописі 2019 року запропоновано залишити тільки форми на -е (Панченкове, Миронове).

Відмінювання прізвищ іншомовного походження

Відмінюють	НЕ відмінюють
слов'янські чоловічі прізвища на -о : <i>Бранко</i> – Бранка, Бранкові(-у)... <i>Тіто</i> – Тіта, Тітові(-у)...	чоловічі й жіночі прізвища іншомовного походження на -е, -є, -і, -ї, -о, -у, -ю : <i>Беккі, Віардо, Він'ї, Вінчі, Вінї, Гамсуладзе, Готьє, Джонні, Дідро, Картьє, Кюрі, Мане, Міро, Руссо, Шагане</i>
чоловічі та жіночі прізвища на -а (-я) : <i>Обама</i> – Обами, Обамі...	чоловічі та жіночі прізвища на -а (з попереднім голосним) та з наголошеним -а (-я) : <i>Бенуа, Векуа, Делакруа, Жоффруа, Дюма, Золя</i>
грузинські прізвища на -ія потрібно відмінювати як іменники I відміни м'якої групи, до яких вони формально подібні: <i>Гамсахурдіа</i> – Гамсахурдії, Гамсахурдію, Гамсахурдією... <i>Телія</i> – Телії, Телію, Телією...	грузинські прізвища на -швілі, -дзе через їхній виразний неслов'янський характер невідмінювані: <i>Гурамшвілі, Саакашвілі, Шеварднадзе, Кавалерідзе, Гонгадзе</i>
іншомовні чоловічі прізвища, що закінчуються на приголосний, відмінюють як звичайні українські прізвища II відміни відповідної групи: <i>Ньютон</i> – Ньютона, Ньютоном... <i>Ремарк</i> – Ремарка, Ремарком... <i>Шиллер</i> – Шиллера, Шиллером...	жіночі прізвища на -ін, -ов : <i>Луїзи Чаплін, Ельзи Дубров</i> чоловічі та жіночі прізвища на -их, -акі, -ово, -аго : <i>Блєдних, Бураго, Дурново, Живаго, Сєдих, Сухово, Танакі, Толстих</i>
Неслов'янські прізвища, що закінчуються на -ов, -ин, -ін в <u>орудному</u> відмінку однини мають закінчення -ом : <i>Чапліном, Дарвіном, Царицином, Бородіном, Святошином, Люботином</i> (пор.: <i>Вишневим, Сніжним</i> — іменники, що відмінюються, як прикметники). АЛЕ <i>Волошиним, Лесиним</i> — слов'янські прізвища.	
У відмінюванні прізвищ слов'янського походження на -ець суфіксальний -е випадає: <i>Каролець</i> – Карольця, Карольцеві..., <i>Моравець</i> – Моравця, Моравцеві... тощо.	

В українській мові наголос може суттєво впливати на відмінювання прізвища. Наприклад, прізвище Білих (з наголосом на и) — не відмінюється, а Білих (з наголосом на і) — відмінюється за зразком іменника твердої групи II відміни.

Завдання

Знайдіть у мережі зразки написання офіційних заяв. Візьміть аркуш паперу, ручку (або усно) і складіть офіційну заяву з проханням до когось із батьків або старших. Застосуйте у правильній відмінковій формі прізвище, ім'я та ім'я по батькові людини, до якої звертаєтесь. Зміст заяви — довільний. Попросіть з офіційним формулюванням трохи довше гратися з котом перед сном, отримувати більше кишенькових грошей або додаткові п'ять хвилин в інтернеті до тих, що вам уже дозволено. Поясніть, чому вам це потрібно. Вкажіть дату, підпишіться та покажіть адресатові.

Поставте своє прізвище, ім'я та ім'я по батькові у всіх відмінкових формах. Попросіть однокласника, друга чи когось із рідних зробити так само. Станьте вчителями одне для одного — поміняйтесь виконаними завданнями й перевірте їх..

Де додатково почитати і подивитися?

Лайфхаки з української мови

https://ukr-lifehacks.ed-era.com/rozdil-7/imena_po_batkovi

Тренажер з правопису української мови

https://webpen.com.ua/pages/linguistic_norm/first_name_declination.html

Всеукраїнська школа онлайн

<https://youtu.be/l3OzlsQsJzo>

Експрес-урок української

<https://youtu.be/Xnoic0McyIY>